

E L G U S T P E R L A
L E C T U R A * E L G U

EL MÓN SOBRE RODES

ALBERT CASALS

** El Gust
per la Lectura*

2011-2012

El món sobre rodes Albert Casals

L E C T U R A * E L G U
S T P E R L A L E C T U
R A * E L G U S T P E
R L A L E C T U R A * E
L G U S T P E R L A L
E C T U R A * E L G U S
T P E R L A L E C T U
R A * E L G U S T P E

Educació Secundària
Dossier per al professorat

*** *El Gust
per la Lectura***

2011-2012

***El món sobre rodes*
Albert Casals**

LLUÍS SERRASOLSAS DOMÈNECH

Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

Índex

Presentació	7
Orientacions per al professorat	9
Objectius	9
Continguts.....	10
Criteris d'avaluació.....	11
Bibliografia	13
Solucionari	15
1. Abans de marxar: un viatge pels relats de viatges	17
1. Albert Casals: un viatger jove, continuador d'una antiga i rica tradició.....	19
2. El viatge i la ficció en la literatura universal.....	19
3. Els llibres de viatge	20
4. Viatgers catalans.....	22
5. L'Albert Casals.....	23
2. El viatge de la lectura.....	25
1. Primera part: Europa. Estiu del 2006.....	27
Milà	27
Venècia	27
Nàpols	27
Roma	28
Santorini	28
Isos, Amorgos, Ítaca.....	29
Florència	29
2. Segona part: Àsia. Estiu del 2007	30
Bangkok	30
Phi Phi, Puket, Krabi, Ao Nang, Tonsai.....	31

Chiang Mai, Chiang Rai.....	31
Singapur	31
Malàisia: Kuala Lumpur, illa de Tioman, Melaka.....	31
3. Tercera part: Europa. Estiu del 2007.....	32
Frankfurt, Alemanya i Bèlgica (sí, deixem-ho en Bèlgica)	32
Manchester, Glasgow, Dundee, Aberdeen, Inverness.....	32
4. Quarta part: Àsia, Japó. Nadal del 2007	33
La ruta pel Japó.....	33
Tòquio	34
Odawara, Kakegawa, Shizuoka, Hiroshima	34
Matsuyama.....	34
5. Per acabar.....	35
Felicisme.....	35
Què pensen els meus pares	36
Agraïments	36
3. De tornada a casa	38
1. El web de l'Albert Casals	39
2. El segon llibre de l'Albert Casals: Sense fronteres	39
3. Viatge jove.....	40
Annexos.....	41
1. Literatura i viatge, i els llibres de l'Albert Casals	42
2. Erich Fromm. <i>La por a la llibertat</i>	44
3. Bertrand Russell. <i>La conquesta de la felicitat</i>	45

Presentació

Aquest dossier sobre el primer llibre del jove Albert Casals pretén oferir a professorat i alumnat un material complementari per aprofundir en molts dels aspectes que la lectura d'*El món sobre rodes* ens pot suggerir. La meua primera consideració ha estat donar-li un tractament literari. Albert Casals (tot i la seva joventut, tot i la seva discapacitat, tot i la peculiaritat del seu llibre, que en el món editorial es veu com una oportunitat de negoci més aviat deslligada del públic literari) escriu amb les mateixes motivacions íntimes que els escriptors d'un gènere literari amb entitat pròpia i amb una llarga tradició: el relat de viatge. I això forma part de l'esfera de la literatura. Així que, de fet, el dossier tracta sobre el primer llibre del jove escriptor Albert Casals.

Al meu entendre, aquest llibre l'hem de veure com una oportunitat per introduir el nostre alumnat en el món de la literatura; a la part de la literatura que pren el viatge com a motiu central. Però també com una oportunitat per fer-los veure els mecanismes que impulsen una persona a sentir la necessitat de posar per escrit les seves experiències, la seva manera d'entendre el món; la necessitat de comunicar una cosa molt íntima a un públic universal i anònim. Aquest impuls es veu molt clar en el cas dels viatgers, però en el fons és el mateix que impulsa assagistes, novel·listes i poetes. Per això, a part de les activitats relacionades amb la geografia, els mitjans de transport, les barreres arquitectòniques..., en aquest dossier es parla de Goethe i el *Grand tour*, de tipus de narradors, de punts de vista, d'humor, de reflexió, d'assaig i d'Erich Fromm.

Com altres dossiers que ha ofert el programa «El gust per la lectura», aquest dossier també es divideix en tres seccions: «Abans de llegir», «Durant la lectura» i «Després de la lectura». Però, fent un paral·lelisme entre lectura i viatge, he utilitzat els següents encapçalaments: «Abans de marxar», «El viatge de la lectura», i «De tornada a casa».

El primer apartat se centra, per una banda, en la tradició de la literatura de viatges. Hi intento deixar clara la línia que uneix escriptors il·lustres amb l'autor d'*El món sobre rodes*; així com també fer veure que la literatura catalana no és ni molt menys aliena a aquesta tradició universal. I, per altra banda, ofereix materials per presentar la interessant personalitat de l'autor; cosa que en si mateixa em sembla la millor manera d'estimular l'interès pel llibre.

El segon apartat va recorrent les etapes dels viatges que es relaten en el llibre i el tipus d'activitats és variat. No totes són de caràcter literari, de manera que cada professor o professora pot triar les que més s'adaptin al seu alumnat i a la seva forma de treballar a classe. Com és natural, predominen les que impliquen treball de comprensió lectora i d'expressió escrita; així com també les de recerca i valoració d'informació.

Pel que fa al tercer apartat, està plantejat com una finestra oberta a altres possibilitats: el web de l'autor, on es troben enllaços i materials ben interessants; el segon llibre de l'autor, que els nois i noies que hagin entrat en l'univers de l'Albert Casals correran a llegir, i els projectes de viatge que cadascú pugui tenir.

En aquest dossier per al professorat, a més de trobar-hi el solucionari dels exercicis d'opció tancada i algunes propostes per als d'opció oberta, incorporo un annex amb una introducció a la literatura de viatges i una reflexió sobre els llibres de l'Albert Casals. Em sembla que pot ser molt útil per a una cosa essencial: que qui s'encarregui de proposar i conduir la lectura d'aquest llibre tingui clar que no es tracta d'una activitat banal, sinó que té una potència que arrenca de la tradició, que s'intensifica gràcies a la personalitat vitalista de l'autor i que connecta de ple amb la sensibilitat de les generacions més joves. Em sembla, doncs, que llegir-se aquest annex pot ser una bona manera de decidir si estem convençuts o no que oferir *Un món sobre rodes* al nostre alumnat és o no una bona idea.

En els altres dos annexos hi trobareu textos d'Erich Fromm (*La por a la llibertat*) i de Bertrand Russell (*La conquesta de la felicitat*), relacionats amb la visió del món que té l'Albert Casals.

Orientacions per al professorat

1 Objectius

1. Fomentar el gust per la lectura, valorant-la com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, i consolidar hàbits lectors.
2. Descobrir la lectura com una eina de creixement i enriquiment personal.
3. Valorar la llengua i la comunicació com a mitjà per a la comprensió del món dels altres i d'un mateix.
4. Identificar els elements que configuren una obra literària i les motivacions que la comunicació literària posa en joc.
5. Conèixer la tradició del viatge en la literatura: en la ficció i especialment en el relat de viatges, en la literatura universal i en la catalana.
6. Planificar i produir textos de tipologies diverses.
7. Fer ús a l'aula de les tecnologies de la informació i la comunicació amb autonomia i esperit crític, els mitjans de comunicació social i les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement.
8. Desenvolupar l'esperit crític de l'alumnat per tal que sigui capaç de debatre, amb arguments i respecte, les idees pròpies i d'altri.
9. Interaccionar, expressar-se i comprendre oralment, per escrit o audiovisualment, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
10. Relacionar el relat de viatges de l'Albert Casals amb d'altres de la tradició literària.
11. Acostar-se a la potencialitat de l'assaig, relacionar les idees de l'Albert Casals amb les d'altres pensadors.
12. Estimular la creativitat de l'alumnat.
13. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües.

Dimensió comunicativa

1. Comprensió i interpretació de textos escrits amb atenció a les característiques específiques dels textos narratius, els epistolars i els assagístics.
2. Planificació i producció, oral i escrita, de textos de diverses tipologies i gèneres: narratius, expositius, informatius, epistolars, descriptius i assagístics.
3. Participació en debats orals sobre temes relacionats amb el contingut d'*El món sobre rodes*.
4. Ús de les tecnologies d'aprenentatge i de coneixement, i dels llenguatges audiovisuals.
5. Actitud de cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball cooperatiu.
6. Participació en la interacció com a eina per a prendre consciència dels valors i sentiments propis i aliens, i per a la regulació de la conducta.
7. Desenvolupament d'estratègies de correcció lingüística i revisió gramatical dels textos.
8. Identificació dels camps lexicosemàntics que apareixen en els missatges i augment del coneixement i domini del lèxic nou.
9. Organització i valoració del treball individual per progressar en l'aprenentatge de manera autònoma i per a la millora personal i del treball en equip per a la construcció col·lectiva del coneixement.
10. Cerca d'informació i hàbits de consulta per comprendre i ampliar el contingut dels missatges, utilitzant estratègies prèvies a la cerca i amb recurs a fonts diverses.
11. Elaboració i organització del missatge audiovisual: combinació del text i les paraules amb els altres recursos.
12. Identificació i coneixement de les característiques dels discursos argumentatius, expositius, administratius elaborats, i de la conversa formal.

Dimensió estètica i literària

1. Lectura d'un llibre de viatges seguint un itinerari literari.
2. Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i a interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
3. Anàlisi dels elements que configuren aquesta obra literària (estructura narrativa, interseccions amb d'altres gèneres, temps, espai, temes i argument).
4. Coneixement de les dades més significatives i rellevants de la biografia, dels viatges i del pensament de l'Albert Casals.
5. Identificació de l'univers adolescent actual a partir de les reflexions de l'Albert Casals.
6. Identificació del gènere literari del relat de viatge, de la seva tradició i de les seves motivacions principals (exploració, pelegrinatge, formació).
7. Desenvolupament de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món, de la naturalesa humana, de les relacions entre les persones i d'un mateix.
8. Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, versionat o elaboració a partir de models, utilitzant alguns aprenentatges adquirits en la lectura.

Dimensió plurilingüe i intercultural

1. Conscienciació que les llengües són elements que defineixen la identitat personal i col·lectiva, una eina potenciadora de la comunicació i l'aprenentatge, i una porta oberta a la comprensió del món i dels altres.
2. Conscienciació de pertànyer a una comunitat lingüística, social i cultural, i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.
3. Disposició per utilitzar els coneixements de llengües, segons el domini diferent que se'n tingui, en contextos reals i funcions diverses, com ara en recerques d'informació en qualsevol dels formats possibles (audiovisual, Internet, material de consulta).
4. Conscienciació de les pròpies actituds davant les diferències de llengües i cultures, i valoració de les variacions lingüístiques i culturals.
5. Actitud crítica davant dels missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació i voluntat de superar els prejudicis.
6. Interès per parlar correctament la llengua pròpia i les apreses en el currículum escolar.
7. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències. Ús de fórmules de cortesia en els intercanvis socials.

3 Criteris d'avaluació

La major part de les activitats proposades en l'apartat «Abans de marxar» són adequades per fer una avaluació inicial prou completa. Serveixen per relacionar el relat de viatge amb els coneixements literaris (i vivencials) previs de l'alumne i amb el llibre que ha de llegir. I s'hi utilitzen diverses eines per conèixer la personalitat vitalista de l'autor, cosa que també és útil per estimular la curiositat sobre el llibre.

L'avaluació sumativa, un cop llegida i treballada l'obra, pot realitzar-se amb una recopilació d'activitats proposades en els apartats «El viatge de la lectura» i «De tornada a casa». Hi ha moltes activitats a través de les quals l'alumne ha de demostrar individualment una bona comprensió de text i les seves capacitats d'expressió escrita, tant de textos utilitaris com literaris. Igualment, n'hi ha d'altres que són adequades per avaluar les seves estratègies de recerca i organització de la informació, les seves capacitats de raonament (escrit o oral) i d'extreure conclusions de l'obra literària, tant pel que fa a aspectes tècnics (temps narratiu, punts de vista, estructura...) com temàtics.

A més, altres aspectes poden ajudar a elaborar una pauta d'avaluació de l'alumnat:

- Participar activament i reflexivament en les activitats realitzades a l'aula.
- Comprendre i sintetitzar fragments de l'obra.
- Cercar informació utilitzant estratègies diverses.
- Produir pautadament i acuradament textos de diferents tipus: narratius, expositius, informatius, epistolars i descriptius, prenent com a model un text literari treballat a l'aula.
- Identificar les motivacions principals del relat de viatges.
- Mostrar interès per l'aprenentatge.
- Usar de manera crítica les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement.
- Respectar els torns de paraula i les opinions dels altres.
- Tenir cura de la presentació de les activitats i fer-ho de manera puntual.
- Treballar de manera autònoma, tant individualment com en grup, i prendre consciència de la importància de la feina feta correctament i satisfacció posterior que aquest fet proporciona.

Bibliografia

- CAIROL CARABÉ, Eduard. «El dietari italià i el procés d'educació estètica. De Goethe a Comadira». A: DIVERSOS AUTORS. *Diaris i dietaris*. València: Denes, 2007.
- CASALS, Albert. *Sense fronteres*. Barcelona: Edicions 62, 2011.
- DOMÈNECH, Joan de Déu. *Mirant enfora: cent anys de llibres de viatges en català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
- FROMM, Erich. *La por a la llibertat*. Barcelona: Edicions 62, 1979.
- FÜLLEBORN, Ulrich: «Introduzione». A: D'AGOSTINI, Maria Enrica. (cur.) *La Letteratura di viaggio: storia e prospettive di un genere letterario*. Milà: Guerini e Associati, 1987.
- GAROLERA, Narcís. *L'escriptura itinerant. Verdaguer, Pla i la literatura de viatges*. Lleida: Pagès, 1998.
- MAESTRE BROTONS, Antoni. «Llibres de viatges i gèneres autobiogràfics». A: DIVERSOS AUTORS. *Literatura autobiogràfica: història, memòria i construcció del subjecte*. Paiporta: Denes, 2001.
- RUIZ MANTILLA, Jesús. «El mundo por frontera». *El País* (2 agost 2009)
- RUSSELL, Bertrand: *La Conquista de la felicidad*. Madrid: Espasa Calpe, 1997.

Webgrafia

- *Albert Casals. Sense fronteres* [web]. Edicions 62. <<http://www.albertcasals.cat/>> [Consulta: desembre 2011]
- *Fundació Step by Step* [web]. Fundació Step by Step. <<http://www.fundacionsbs.org/ca/>> [Consulta: desembre 2011]
- *InteRail* [web]. InterRailNet.com. <<http://www.interrailnet.com/>> [Consulta: desembre 2011]
- *Hostelworld.com* [web]. Hostelworld.com Limited. <<http://www.hostelworld.com/>> [Consulta: desembre 2011]
- «El club – Albert Casals: “Anar en cadira de rodes és un avantatge”» [vídeo en línia]. TV3. <<http://youtu.be/h-WmOeNH2kw>> [Consulta: desembre 2011]
- «Viatge a Ítaca» [vídeo en línia]. *No me la puc treure del cap*. TV3alacarta. <<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3175070>> [Consulta: desembre 2011]

E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *

Solucionari

L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A

E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *

1

Abans de marxar: un viatge pels relats de viatges

E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A

1 Albert Casals: un viatger jove, continuador d'una antiga i rica tradició

1.1 Si calgués posar una etiqueta per definir aquest noi que apareix a la portada del llibre, segurament que tothom estaria d'acord a triar la de viatger. Un xicot molt jove, assegut en una cadira de rodes, amb uns cabells estrafolaris, secallut i amb un somriure permanent d'optimista radical, és l'autor i el protagonista d'aquest llibre que us proposem gaudir i llegir amb deteniment. Un viatger solitari, que als 15 anys s'enfronta a l'aventura de volar fora del niu i explorar nous horitzons, però sobretot de ser feliç fent allò que més li agrada. I és que l'Albert Casals no és un turista que passa les vacances lluny de casa. És un viatger dels de debò: d'aquells que fan del viatge una aventura autèntica per, com deia Montaigne, confrontar el seu cervell al dels altres. Per aprendre del món i per aprendre d'ell mateix. Per tornar a casa amb la motxilla molt plena d'experiències humanes que l'ajudaran a sentir-se molt més a gust com a persona: més conscient de qui som tots els seus conterrànies i, sobretot, de qui és ell.

Sovint, l'autèntic viatger té el neguit d'escriure. Les experiències que ha viscut en els seus viatges han estat tan intenses, tan singulars, tan enriquidores, que la reacció immediata és prendre els estris d'escriure per deixar-ne constància. D'aquí ve que, dins la història de la literatura, el llibre de viatge tingui una llarga i interessantíssima tradició. I el més curiós és que gairebé sempre l'autèntic viatge es produeix en l'interior del viatger. Perquè la motivació del viatge és un anhel potser imprecís però molt intens, que només té la certesa que no pot tenir resposta en l'escenari conegut. I així conèixer món esdevé un procés d'autoconeixement. Això mateix li ha passat a l'Albert Casals. Cosa que explica que, segurament sense saber-ho i de forma purament instintiva, hagi col·locat els seus dos llibres en el centre mateix de la tradició de les narracions de viatges.

2 El viatge i la ficció en la literatura universal

2.1

Obra de la literatura universal	Autor	Sinopsi	Segle	Llengua original
1. <i>Don Quixot de la Manxa</i>	Miguel de Cervantes	Perdut el seny després de tant llegir novel·les, Alonso Quijano es creu un cavaller errant capaç de qualsevol proesa.	xv	Espanyol
2. <i>Divina Comèdia</i>	Dante Alighieri	Guiat per Virgili, el poeta entra successivament a l'Infern i al Purgatori, on pot veure les tortures infringides als damnats. I, guiat per Beatriu, fa un passeig pel Paradís.	xvi	Italià
3. <i>Tirant lo Blanc</i>	Joanot Martorell	Un cavaller demostra ser un campió en un gran torneig a Anglaterra. Posteriorment ajuda l'emperador de Constantinoble a vèncer els turcs i s'enamora de la princesa.	xiii	Català
4. <i>Odissea</i>	Homer	Després de la Guerra de Troia, Ulisses navega cap a la seva illa, Ítaca. Però pel camí passa innumbrables aventures que l'enfronten al poder de déus i éssers mitològics.	xvi	Grec

5. <i>Els Lusíades</i>	Luís Vaz de Camões	Després d'haver creuat per primera vegada el cap de Bona Esperança, uns navegants són capaços d'arribar a Goa i tornar al seu país.	XX	Portuguès
6. <i>Ulisses</i>	James Joyce	Leopold Bloom passeja per la seva ciutat, va a un enterrament, a uns quants pubs...	VIII AC	Anglès
7. <i>Robinson Crusoe</i>	Daniel Defoe	Després d'haver navegat per mig món cercant fortuna, un mariner naufraga en una illa i s'hi passa 28 anys.	XVIII	Anglès
8. <i>Cent mil llegües de viatge submarí</i>	Jules Verne	El capità Nemo té projectes molt cruels i ambiciosos per al seu meravellós submarí Nautilus.	XIX	Francès
9. <i>L'illa del tresor</i>	Robert Louis Stevenson	El jove Jim ha d'aprendre que el cuiner d'una sola cama de qui s'ha fet amic és un pirata perillós. I que les coses no són mai fàcils, però que cal prendre la iniciativa.	XIX	Anglès
10. <i>Les aventures de Huckleberry Finn</i>	Marck Twain	Un noi i un esclau negre fugen Mississippí avall en un rai. Pel camí van trobant aventures extraordinàries que els fan reflexionar sobre ells i sobre els humans.	XIX	Anglès
11. <i>Els fills del capità Grant</i>	Jules Verne	Un missatge mig esborrat en una ampolla recuperada del mar posa un grup de gent generosa a la recerca d'un navegant desaparegut.	XIX	Francès
12. <i>El senyor dels anells</i>	J. R. R. Tolkien	Quatre hòbbits emprenen una missió grandiosa: destruir l'anell que pot posar tota la Terra Mitjana sota el domini de les forces obscures.	XX	Anglès

3 Els llibres de viatge

3.1 Resposta oberta, a partir de les fonts d'informació consultades.

- El pelegrinatge. Com que antigament la religió tenia una importància decisiva en la vida de les persones, molts viatgers, el que eren en realitat era pelegrins. El camí de Sant Jaume de Compostel·la, Roma, Terra Santa, la Meca... L'Església prometia a aquests pelegrins anys d'indulgència: un camí més planer al cel. El pelegrinatge, però, era una experiència que anava més enllà de les promeses ultraterrenals. Molts pelegrins, el que buscaven era una resposta a una inquietud i el llarg camí els enfrontava més que res a ells mateixos. És el que continua passant als caminants moderns del camí de Sant Jaume.
- El *Grand tour*. A partir del segle XVIII molts fills de casa bona de països com Anglaterra, Alemanya i França emprenen el que s'anomenarà el *Grand tour*, un viatge que oscil·la entre alguns mesos i alguns anys, en què el jove que ja ha acabat els seus estudis es disposa a meravellar-se de l'amplitud del món i a conèixer els indrets on va fructificar la meravella de les civilitzacions clàssiques i de l'art del Renaixement, abans d'accedir al matrimoni. L'etapa essencial d'aquest *Grand tour* era Itàlia, on s'anava a buscar la lliçó del passat: l'art de l'Imperi romà i del Renaixement. En certa mesura, Itàlia era considerada la pàtria de l'art i dels artistes, i qualsevol «jove artista» europeu,

que coneixia bé la literatura llatina i la història de Roma, volia trepitjar-ne els escenaris. Per a molts d'ells, vinguts de països molt més freds i molt més estrictes moralment, era, a més, un viatge a la lluminositat i a l'alegria de viure. Era, per tant, la possibilitat de deixar enrere moltes estretors, d'obrir els ulls a un panorama on quedava demostrat que hi havia una connexió entre el sublim de l'obra artística i la vida sensual.

- **L'exploració.** L'altre gran motiu per a viatjar ha estat històricament l'exploració de terres desconegudes. A Europa, l'afició a la lectura de llibres de viatges comença amb l'obra d'un dels viatgers més cèlebres de la història: Marco Polo. Aquest viatger venecià va ser l'autor del celeberrim llibre on conta la seva expedició a l'Orient més llunyà, una terra llavors completament submergida sota la fascinació del desconeixement directe i la fragància de les espècies que la ruta de la seda feia arribar a Europa. Darrere Marco Polo, molts altres expedicionaris han anat oferint les seves aventures per terres llunyanes i perilloses. Els límits del món, tan assumibles i homogenis des de l'edat antiga fins a l'edat mitjana, van començar a créixer a partir d'aquell moment amb l'era dels descobriments, entre els segles xv i xviii, que va tenir continuïtat amb les expedicions dels exploradors relacionats amb el colonialisme dels segles xix i xx.

3.2

Viatger	Relat de viatges	Breu biografia	Països visitats	Categoria
1. Goethe (1749-1832)	<i>Viatge a Itàlia</i>	Un dels primers i més famosos romàntics alemanys. Gran coneixedor de la literatura clàssica. Novel·lista, poeta, dramaturg, pensador... La seva influència i prestigi van ser enormes.	Itàlia	<i>Grand tour</i>
2. Marco Polo (1254-1324)	<i>Llibre de les meravelles del món</i>	Navegant venecià. Segurament devia ser el primer europeu a arribar fins a la Xina, d'on diuen que va portar els espagueti.	Xina, Mongòlia	Exploració
3. Montaigne (1533-1592)	<i>Diari de viatge a Itàlia</i>	Escriptor i pensador francès. Gran coneixedor de la literatura clàssica. És el creador dels Assaigs, on reflexiona amb gran lucidesa sobre tot allò que és humà.	Suïssa, Alemanya, Itàlia	<i>Grand tour</i>
4. Jacint Verdaguer (1845-1902)	<i>Dietari d'un pelegrí a Terra Santa</i>	El més cèlebre dels poetes de la Renaixença. Autor d'obres de gran ambició, com Canigó, i protagonista d'una agra polèmica que el va enfrontar als seus superiors de l'Església.	Suïssa, Alemanya, Itàlia	Portuguès
5. C. Darwin (1809-1882)	<i>Diari de recerques durant el viatge en el Beagle al voltant del món</i>	Naturalista anglès. Els seus viatges a llocs com les illes Galápagos li van permetre confirmar la seva teoria de l'evolució de les espècies.	Circumval·lació del globus terraquí	Exploració

Viatger	Vaixell de vela	Vaixell de vapor	Carruatge	Cavall o mula	Tren
Marco Polo	✓			✓	
Goethe			✓		
Montaigne			✓		
Charles Darwin	✓				
Jacint Verdaguer		✓			

4 Viatgers catalans

4.1

- **Ramon de Perellós**, al segle XIV, va escriure un dels primers llibres de viatge catalans: *Viatge al Purgatori*. La tradició deia que, per una cova que hi ha en una illa d'un llac d'Irlanda, es podia entrar al Purgatori. Perellós va fer aquest viatge fins a la llavors salvatge Irlanda. I, segons ell, també fins a aquest espai a mig camí entre el Paradís i l'Infern, on les ànimes purguen els seus pecats.
- **Ramon Muntaner** (XIII–XIV) va acompanyar els almogàvers de la Companyia Catalana d'Orient des de Sicília a Constantinoble i per tot Grècia, en una apassionant aventura militar. Aquest i altres viatges per la Mediterrània apareixen a la seva *Crònica*.
- **Santiago Rusiñol** (1861-1931) va començar a escriure arran dels seus viatges en carro per Catalunya, buscant paisatges per pintar. El 1888 va marxar a París, on va residir llargues temporades durant set anys. Va recollir l'experiència de la bohèmia parisenca a *Fulls de vida* (1889). A partir de 1896 viatja per Espanya i a Itàlia a la recerca de jardins per pintar. *Impresiones de arte* (1897) es basa en aquests viatges.. *Fulls de vida*, bohèmia parisenca. A *L'illa de la calma* parla de la seva estada a Mallorca el 1901. *Del Born al Plata: impressions de viatge* recull el seu viatge a l'Argentina de 1910.
- *Camins de França* (1934) de **Joan Puig i Ferrer** és un llibre molt interessant sobre el viatge que l'escriptor va fer a peu durant la seva joventut i en companyia d'un rodamón per bona part del sud de França, a començaments del segle XX. El jove escriptor hi buscava experiència vital que donés contingut a la seva literatura.
- **Josep Pla** (1897-1981), autor d'una obra molt extensa, va viure més a fora de casa que a casa. Gran observador de paisatges i d'actituds, és una de les figures majors de la nostra literatura i, segurament, el que més pàgines ha dedicat al viatge. Va treballar com a corresponsal de premsa arreu d'Europa entre 1919 i 1939. Durant la Guerra Civil, va viure a Marsella i a Roma. Durant els anys cinquanta i seixanta del segle passat va tornar a viatjar arreu del món. Alguns exemples de llibres de viatges són els seus títols: *Rússia* (1925), *Cartes de lluny* (1928), *Cartes d'Itàlia* (1955) i *Weekend (d'estiu) a Nova York* (1955).
- **Josep Maria Espinàs** (1927) ha publicat llibres de viatges fets a peu per diversos indrets dels Països Catalans, de Castella, el País Basc, Galícia... *A peu per...* és el títol dels seus disset llibres pedestres.
- **Toni Sala** (1969), com l'Albert Casals, també opta per viatjar en solitari i en autoestop. Però ell

tria la proximitat per fer un periple per la Catalunya actual: *Autoestop. Viatges per la Catalunya d'ara*.

4.2

a) Resposta oberta. Títols d'exemple:

- Imma Molist: *De Mongòlia a Istanbul. Una travessia amb bicicleta*, 2007.
- Tortell Poltrona: *Tortell Poltrona amb Pallassos sense Fronteres. Diaris de viatge. Els Balcans, Guatemala, Colòmbia, Kosovo, Chiapas, Sri Lanka, Sierra Leone*, 2007.
- J. M. Romero: *Sempre l'oest. La volta al món sense avió i sense mapa*, 2009.
- Sebastià Salom: *Entre hutus i tutsis. Crònica d'un capellà mallorquí al Burundi*, 2009.
- Rosa Vendrell Miret: *Algèria sense pors: vivències d'una viatgera nòmada*, 2010.
- Marc Serena: *La volta dels 25. Un atlas generacional de Johannesburg a Moscou*, 2011.
- Conxita Tarruell: *Una experiència a Etiòpia*, 2011.

b) Resposta oberta. Blocs d'exemple:

- Eduard. *El bloc dels viatges*. <<http://blocdeviatges.blogspot.com.es/>>
- Marc Serena. *La volta dels 25*. <<http://lavoltadels25.cat/>>
- *Viatjar de valent*. <<http://www.viatjardevalent.com/>>
- *Bloc de viatges i joves*. Oficina d'emancipació jove de les Illes Balears. <<http://viatgesijoves.wordpress.com/>>
- *Més enllà*. <<http://mesenlla.com/>>

5 L'Albert Casals

5.1

1 c, 2 a, 3 b, 4 c, 5 a, 6 b.

5.2

a) Per davant de tot, és feliç: «Sí, sí, sí. Som aquí per això», assegura. Sobretot ha après a ser lliure. Libèrrim. «És que jo cada dia faig tot el que em dóna la gana». I, malgrat tot, s'ha forjat una voluntat indestructible: «Fins ara no hi ha res que hagi volgut fer que no hagi fet ja». És fort això per algú que en teoria viu amb serioses limitacions teòriques.

[...]

No li fa por res. Ni viure al límit. Ni morir-se. «Ha de ser empipador. Però quan arriba, arriba. Tant pot ser que estiguis tan tranquil pel carrer i t'atropelli un cotxe. És per això que has de fer a la vida allò que t'agradi. Si vols viatjar, viatja. Si vols ser jugador professional de pòquer, juga».

Li costa d'entendre per què la gent no és feliç. «Crec que és perquè ens han ficat alguna cosa al cap que realment ens fa no desitjar-ho. La infelicitat és el que més em sorprèn de la gent. D'acord: si no pots menjar, és difícil ser feliç, però si tens les necessitats bàsiques cobertes...».

Erich Fromm el va ajudar a comprendre una mica el problema. «Quan vaig llegir La por a la llibertat, en vaig aprendre molt, de tot això. Em va ensenyar que ens esclavitzem nosaltres mateixos amb coses que no ens ajuden a créixer ni a desenvolupar-nos. Les coses no tenen valor. Només en tenen en virtut de si et fan feliç o no», assegura entre riallades.

- b) 2. Que és extremadament lliure.
- c) 2. Ser feliç és atrevir-se a ser lliure i fer tot allò que tens ganes de fer.

5.3

- a) Resposta oberta.
- b) Resposta oberta.

5.4

	<i>El món sobre rodes</i>	<i>Sense fronteres</i>
Tipografia de les lletres	Tot majúscules. Tipografia molt recta.	Majúscules i minúscules de tipografia informal.
Color de fons	Tot majúscules. Tipografia molt recta.	Majúscules i minúscules de tipografia informal.
Fotografia de l'autor	Groc.	Blanc.
Aspectes que suggereixen el contingut	Cos sencer. Feta pel seu pare.	Cap i braços. Feta per un fotògraf professional.
Grau de modernitat i professionalitat del disseny	El bitllet d'avió.	
	La silueta del globus terrestre.	Els dibuixets que representen multitud d'anècdotes.
	Portada una mica antiquada. Disseny poc professional.	Disseny molt modern: net, fotografia molt nítida, desenfadada.

¹ Traducció de Lluís Serrasolsas.

E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *

2

El viatge de la lectura

L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A

Milà

1.1

a)

- Text A. Escriptura del llibre. Distància respecte dels fets narrats. Punt de vista experimentat. Reflexió sobre els fets. Text sense data. Diferenciació entre narrador i personatge.
- Text B. Escriptura del diari del viatge. Immediatesa respecte dels fets narrats. Punt de vista novell. Ganes de provar coses noves. Text datat. Identificació entre narrador i personatge.

b)

L'Albert de fa tres anys	L'Albert que escriu
Tot per a ell representava una novetat excitant: el paisatge, els passatgers. Això li impedia dormir. I no coneixia els trucs per poder-ho fer còmodament.	Durant el viatge amb tren sap que és millor dormir, perquè així arribarà descansat. I sap quin és el lloc més còmode del tren, encara que potser no sigui del tot correcte.

Venècia

1.2

a) 2. En un vaixell.

b) *Però és clar que alguna cosa ha canviat dins meu aquesta nit, i he entès definitivament que tot això val la pena. El temps, els diners, els esforços, la calor, la incomoditat del terra... no són res comparats amb la llibertat de poder baixar d'un vaixell en una illa deserta perquè de sobte n'has tingut ganes, aconseguir entrar a l'interior i quedar-te al bosc dormint en el lloc on t'ha vingut de gust fer-ho, després de superar tot els obstacles. Pot semblar un fet insignificant, però tot depèn, com sempre, de com percebem les coses; i per a mi, aquesta nit ha significat l'aventura i l'emoció que vull viure cada dia del meu viatge.* (p. 30)

Nàpols

1.3

Quan semblava que res ni ningú faria canviar d'opinió el conductor del tren que volia agafar l'Albert, en el sentit de no deixar que un menor d'edat amb cadira de rodes hi viatgés sol, s'ha acostat un viatger japonès... i ha convençut el maquinista que ell se'n feia responsable. Aquest ciutadà japonès viatjava amb la seva família. I el seu pare s'ha adonat que l'Albert tenia problemes. Així que li ha dit al seu fill que l'anés a ajudar, perquè era un «noi de cor pur».

1.4

- c) *Gràcies a viatjar sol, l'Albert...* té l'oportunitat de conèixer molta més gent que si hagués anat acompanyat i pot viure moltes més aventures.
- a) *Gràcies a viatjar amb cadira de rodes, l'Albert...* coneix més gent. La gent se sorprèn doblement i el contacte és més fàcil. A més, pot portar sens esforç onze quilos d'equipatge.

Roma

1.5

a) Resposta oberta. Exemple:

DESAPAREGUDA

Valentine Saltomatta, de 14 anys, va desaparèixer de casa seva el passat dia 2 d'octubre. És una noia prima, morena, d'ulls verds i cabells arrissats. L'última vegada que la vam veure vestia texans, samarreta verda i jaqueta de pell negra.

Estem molt preocupats per ella. Si la veus, truca'ns o avisa els carrabiners.

b) Resposta oberta. Exemple:

En algun lloc d'Itàlia, 15 d'octubre de 2009

Estimats pares,

Ahir vaig veure l'anunci que heu fet publicar al diari. Primer de tot dir-vos que estic bé.

Entenc que estiguen preocupats, però m'agradaria que entenguéssiu que jo tinc dret a fer la meua vida. Que, per ser feliç, necessito bellugar-me, anar d'un lloc a l'altre, improvisar, conèixer gent... Podeu estar segurs que en el món hi ha infinitament més bones persones que depravats i violadors. Així que, si voleu que la vostra filla sigui feliç (i quins pares no ho voldrien) haureu d'acceptar tot això. Sé que em voleu a prop vostre, però això no pot ser a costa de la meua felicitat.

D'aquí dues o tres setmanes tornaré a casa. I llavors podrem parlar-ne.

Una abraçada

1.6

Resposta oberta. Proposta:

L'autèntic viatger, davant la perspectiva de quedar-se en un lloc on està molt a gust, prioritza... per davant de qualsevol altra cosa la perspectiva de conèixer un lloc nou, la possibilitat de conèixer altra gent i de viure altres experiències. Quedar-se implica haver de renunciar a totes aquestes possibilitats, que són vistes amb tota la il·lusió. No és una decisió fàcil, però prendre-la diferencia l'autèntic viatger de qui no ho és.

Santorini

1.7

- a) Ferry «Superfast».
- b) Tren, metro i autobús.
- c) Vaixell.

1.8 Resposta oberta. Proposta:

- a) *A l'aeri de Santorini, l'Albert hi puja gratis, i just en el moment en què la porta de la vagoneta ja es tancava...* hi puja una noia. La conversa va començar amb el típic «Where are you from?». I d'aquí va sorgir l'amistat amb aquesta noia grega, que el va acollir a casa seva i el va acompanyar durant tota la seva estada a l'illa.
- b) *La Tina viu en una casa-cova excavada a la roca del penya-segat; per arribar-hi...* cal passar per un camí molt perillós, que baixa pels penya-segats, amb trams de baixades i semiescales, on és fàcil relliscar, sobretot a les fosques.

Isos, Amorgos, Ítaca

1.9

Afortunadament, al cap d'una estona de **reflexionar-hi** se m'ha acudit una **solució** que no semblava tenir cap greu inconvenient: seguir viatjant sense **InterRail**.

És veritat que no em queden diners, però realment me'n calen? Sé que puc **colar-me** als vaixells, també sé que només em calen **3 €** diaris per menjar (i això quan no em **regalen** el menjar, que és gairebé sempre)... i des de Nàpols que no pago per **dormir**. Serà arriscat, però si ho intento i ho **aconsegueixo**, significarà que puc viatjar per sempre, tant com vulgui, sense haver-me de preocupar pels diners.

És una perspectiva **interessant**, oi? (p. 58-59)

1.10

a) **Lestrígons**. En la mitologia grega, raça de gegants devoradors d'homes. Ulisses estigué a punt de sucumbir davant llurs escomeses.

Cíclops. En la mitologia grega, gegants que tenien un sol ull enmig del front. Segons Homer, eren éssers salvatges dedicats a la ramaderia, que vivien en coves i eren antropòfags, entre els quals Polifem.

Posidó. Divinitat grega. Rei de les mars i de les aigües, habitava a les profunditats marines i solcava les ones damunt un carro d'or. Figura principal del panteó hel·lènic –inferior només a Zeus–, la seva potència es manifestava en els moviments tel·lúrics i marins.

b) El **B**.

c) L'Albert volia conèixer com era l'illa perquè havia llegit el poema de Kavafis.

1.11

d) a) La versió de Lluís Llach és més reduïda; les referències mitològiques i geogràfiques hi han desaparegut i tan sols es manté la lletra del missatge que fa referència al viatge per si mateix.

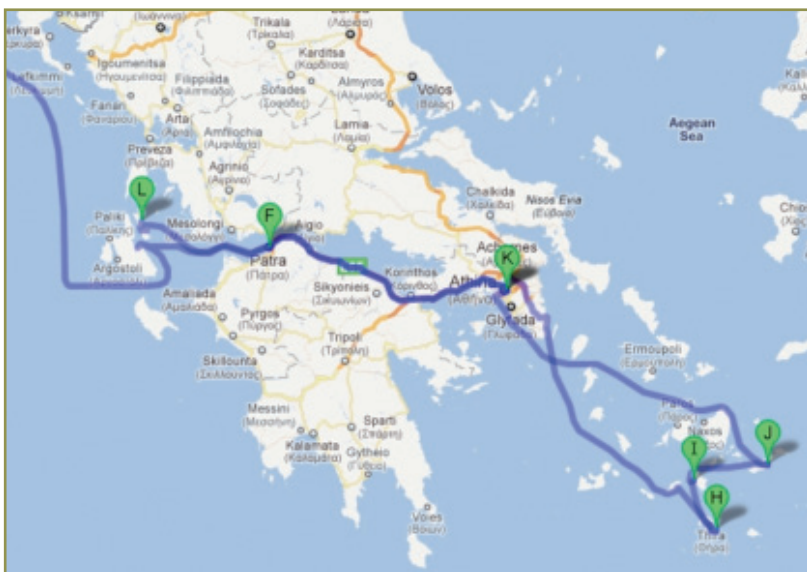
e) b) Resposta oberta. El poema identifica la vida com un viatge de coneixement, en el qual allò important és viatjar. L'Albert Casals té l'objectiu de convertir el fet de viatjar en la seva pròpia vida. Hi ha un paral·lelisme evident.

Florència

1.12 Activitat oberta.

- A** Milà, Itàlia
- B** Venècia, Itàlia
- C** Nàpols, Itàlia
- D** Roma, Itàlia
- E** Bríndisi, Itàlia
- F** Patres, Grècia
- G** Atenes, Grècia
- H** Santoríni, Thira, Grècia
- I** Íos, Cíclades, Grècia
- J** Amorgós, Grècia
- K** Atenes, Grècia
- L** Ítaca, Ithaki, Grècia

2 Segona part: Àsia. Estiu del 2007

Bangkok

2.1

- a) Siam.
- b) *Krung Thep Mahanakhon*.
- c) *Krungthepmahanakhon Amonrattanakosin Mahintharayuthaya Mahadilokphop Noppharatchathani-burirom Udomratchaniwetmahasathan Amonphimanawatansathit Sakkathattiyawitsanukamprasit*.
- d) *Krungthep*.

2.2

- a) El poder de travessar sense aturar-se una carretera amb sis carrils de cotxes passant a tota velocitat. I arribar vius a l'altra banda.
- b) El poder de la joventut. Qualsevol tailandès entre divuit i trenta anys sembla igualment jove.
- c) I el poder més important: el de la felicitat. Els tailandesos són feliços i fan feliços els altres. Riuen per tot i no es riuen mai de tu, sinó que riuen amb tu. Tenen un nivell de vida material moderat i un nivell de vida social molt superior al que tenim aquí.

2.3

Resposta oberta: proposta parcial a tall d'exemple en el quadern de l'alumnat.

Phi Phi, Puket, Krabi, Ao Nang, Tonsai

2.4

- a) Resposta oberta.
- b) Resposta oberta.

Chiang Mai, Chiang Rai

2.5

Resposta oberta.

Singapur

2.6

- a) Pàgines 111-112. Des d'*El problema és que...* fins a *...Aquell nivell de comprensió és, diria jo, el que diferencia de debò un turista d'un viatger*. La idea principal és que la diferència entre un turista i un viatger és el contacte i la comprensió que el viatger arriba a tenir en relació amb la societat del lloc que visita.
- b) Resposta oberta. Els conceptes que s'hi adiuuen més, això no obstant, són: curiositat; interès per la forma d'entendre les coses dels autòctons; desig de llibertat.
- c) Resposta oberta.

Malàisia: Kuala Lumpur, illa de Tioman, Melaka

2.7

- a) Aquesta imatge fa referència a les «salamandres» de l'illa de Tioman. La gent de l'illa va advertir l'Albert que, si es quedava a dormir a la platja, anés amb compte amb les salamandres. Quan en va veure una perseguint un gat va entendre per què.
- b) Aquesta imatge fa referència a la «visita» que l'Albert va fer a un institut de secundària femení de Kuala Lumpur. La presència d'un noi a l'establiment va provocar un escàndol extraordinari i un bon motiu de diversió.

- A** Bangkok, Tailàndia
- B** Phuket, Tailàndia
- C** Krabi, Tailàndia
- D** Chiang Mai, Tailàndia
- E** Chiang Rai, Tailàndia
- F** Singapur
- G** Kuala Lumpur, Malàsia
- H** Melaka, Malàsia

3 Tercera part: Europa. Estiu del 2007

Frankfurt, Alemanya i Bèlgica (sí, deixem-ho en Bèlgica)

3.1

a) 2; b) 3; c) 2; d) 2; e) 3.

3.2

Resposta oberta.

Manchester, Glasgow, Dundee, Aberdeen, Inverness

3.3

Escòcia va signar el 1707 una Acta d'Unió amb Anglaterra, amb la qual cosa passava a formar part del Regne de la Gran Bretanya i a compartir el mateix rei amb Anglaterra i els altres territoris del Regne Unit. El seu sistema jurídic, però, s'ha mantingut independent fins a l'actualitat, per la qual cosa és considerada pel dret internacional com una entitat jurídica pròpia. A les eleccions al Parlament escocès del 2011, el Partit Independentista Escocès va guanyar per majoria absoluta. Les seleccions nacionals escoceses de futbol i rugby (entre d'altres) participen en els campionats internacionals com qualsevol altre país.

3.4 Resposta oberta. Exemple:

Esparreguera

Trobat el cadàver del jove Albert Casals en un castell d'Escòcia

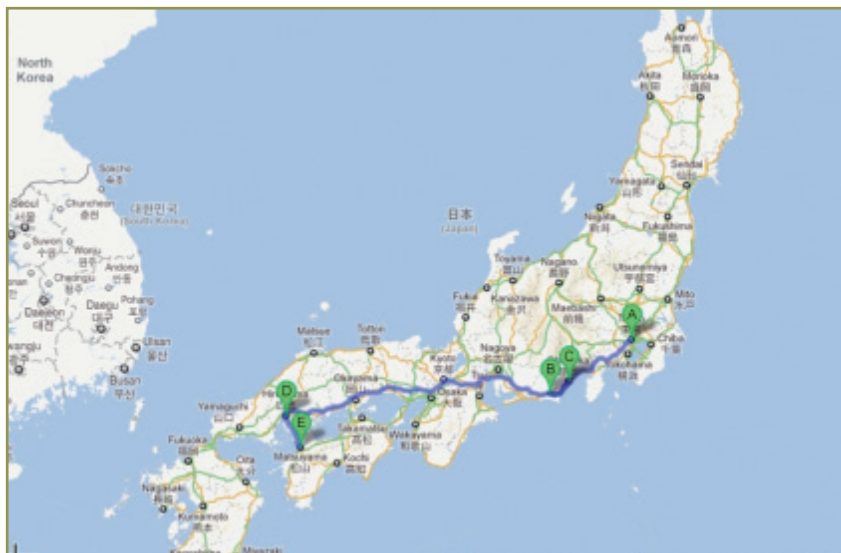
Els veïns d'Esparreguera encara estan consternats des que ahir es van assabentar de la mort del veí de la població Albert Casals. Aquest jove, molt conegut a la població per la seva simpatia, el seu caràcter obert i l'energia que irradiava malgrat anar en cadira de rodes des dels 8 anys, havia sortit de viatge cap a Escòcia feia quinze dies. No era el primer viatge en solitari que feia: l'any anterior havia voltat per tota l'Europa mediterrània, i després havia anat a Tailàndia i Malàisia, però aquesta vegada la mort ha anat a trobar-lo al castell del llac Ness, al nord d'Escòcia. Sembla que el noi havia visitat el lloc en companyia d'uns amics i, al vespre, havia decidit quedar-se a dormir dins el castell (tancat al públic fora de les hores de visita). Segons la policia escocesa, el cadàver d'Albert Casals ha estat trobat pel vigilant del castell a les 8 del matí, tot moll de la pluja de la nit i sense cap signe de violència. Ara l'autòpsia ha de confirmar si, com tot sembla indicar-ho, la causa de la mort ha estat una hipotèrmia.

La família del malaguanyat noi ha sortit ja en direcció a Edimburg, des d'on intentaran repatriar el cadàver tan aviat com sigui possible. Mentrestant a l'institut on estudiava, els seus companys i professors estan organitzant un acte en record seu.

4 Quarta part: Àsia, Japó. Nadal del 2007

La ruta pel Japó

4.1

Tòquio

4.2

- a) A l'aeroport de Roma informen a l'Albert que, per entrar al Japó, no cal visat, a no ser que siguis un menor que viatja sol. Així que, indomable al desànim, l'Albert demana que li facturin l'equipatge i que el deixin embarcar cap al Japó. Durant les dotze hores de vol aconsegueix que un japonès es presti a declarar a la duana d'entrada de l'aeroport de Tòquio que viatja amb ell.
- b) Els vigilants del metro de Tòquio vetllen perquè qualsevol persona amb cadira de rodes no utilitzi les escales mecàniques, i per això disposen d'unes aparatoses rampes desplegable. Davant la impossibilitat de convèncer el quadriculats vigilants nipons, l'Albert decideix passar a l'acció i demostrar que ell és perfectament capaç d'utilitzar les escales sense cap ajuda. Sembla que al final li atorguen un permís especial perquè pugui fer el que vulgui amb les escales.
- c) Quan conviden l'Albert a visitar Disneyland Tokyo, no només aprofita l'oportunitat que donen als discapacitats de tenir una targeta de reserva que li permet reservar tanda en la cua d'una atracció, sinó que a cadascuna de les sis oficines d'informació del parc n'aconsegueix una altra valent-se de sis noms falsos. Amb la qual cosa pot fer set cues simultànies.

4.3

Resposta oberta. Exemple:

- A. Pujar i baixar les escales de la ciutat, incloses les dels metros i estacions de ferrocarril.
- B. Entrar i sortir de vagons i autobusos sense l'ajut de personal de la companyia.
- C. Seure al seients no reservats per a persones amb mobilitat reduïda, o no, segons ell consideri. I sense cap diferència amb qualsevol altre passatger.
- D. Fer ús d'autobusos o taxis no adaptats.
- E. Que tots els funcionaris encarregats dels transports públics de la nostra regió no obliguin el senyor Albert Casals a fer ús de rampes i altres mecanismes previstos en els reglaments específics sobre persones amb mobilitat reduïda.

Odawara, Kakegawa, Shizuoka, Hiroshima

4.4

Resposta oberta.

Matsuyama

4.5

L'Albert Casals havia conegut un noi japonès a Itàlia i resulta que s'assabenta que en aquells moments és al Japó. Així que decideix anar-lo a visitar. Arribar a Matsuyama (1) va ser bastant fàcil: hi ha una autopista directa que hi porta per on circulen molts militars a qui agrada parar autoestopistes. I de la ciutat a casa d'en Taka l'Albert va considerar que no faria cap mal si feia una excepció i es pagava un taxi per fer aquells 15 quilòmetres a les fosques. Aquells dies amb en Taka van ser molt especials. En Taka és un artista de carrer i una de les seves principals ocupacions són les titelles. Però davant la visita del seu amic català aprofiten els dies des de ben d'hora al matí per fer un munt d'activitats. Com pujar penya-segats ben perillosos i explorar cases abandonades. De la casa en ruïnes l'Albert es va emportar (2) un gerret de ceràmica. També van ajudar a reconstruir un cafè (a canvi del dinar). I es van banyar (3) a la piscina climatitzada municipal.

Les millors experiències al costat d'en Taka, però, són les coneixences de gent poc corrent. Com una noia (4) xilena que es guanyava al vida venent bijuteria. I, sobretot, tots els artistes que van assistir a la festa de Cap d'Any que es va celebrar en (5) unes antigues termes abandonades i on, després dels espectacles improvisats, es va consumir una notable quantitat de (6) xampany japonès.

Errors:

- (1) Va ser difícil: Matsuyama és una illa diferent.
- (2) Una granoteta.
- (3) Als banys públics.
- (4) Israeliana.
- (5) Un temple budista en runes.
- (6) Sake.

5 Per acabar

Felicisme

5.1

- a) Gènere literari que consisteix a exposar raonadament, des d'un punt de vista personal, i amb una certa voluntat d'estil, un seguit d'idees que normalment giren al voltant de la reflexió filosòfica.
- b) L'estructura bàsica està formada per la introducció, el desenvolupament i la conclusió.

A la introducció es presenta el tema que es vol tractar i l'objectiu de l'assaig. Si té contingut argumentatiu, s'explicita el punt de vista o tesi que es defensarà.

En el desenvolupament es porta a terme l'exposició raonada d'arguments i informacions, organitzada lògicament i jeràrquicament.

A la conclusió es fa la síntesi dels aspectes tractats i la comprovació de la tesi.

5.2

- a) **Erich Fromm** (1900-1980) va ser un destacat psicòleg alemany d'origen jueu, nacionalitzat nord-americà. Aplicà la psicoanàlisi a les investigacions historicosocials i determinà com a element bàsic dels dogmes religiosos el manteniment de l'autoritat de l'Estat a través de l'autoritat familiar i la por a la llibertat.

Bertrand Russell (1872-1970) va ser un matemàtic i filòsof gal·lès. Premi Nobel de literatura de l'any 1950, va destacar entre el gran públic com a divulgador filosòfic i com a activista pacifista.

Els fragments d'aquests autors inclosos als annexos complementen aquesta qüestió i poden servir com a motiu de comentari a classe.

- b) Resposta oberta.

5.3

...hauré aconseguit el que em proposo si, al llarg de la meva història, us heu preguntat almenys una vegada per què no feu les coses que voleu fer. (p. 183)

Així doncs, l'únic consell que puc donar (perquè a mi m'ha funcionat) és que intenteu viure la vida que somnieu. (p. 185)

5.4

- a) *Quan viatges sol, les coses se simplifiquen tant / que inevitablement canvia lleugerament la teva perspectiva. (p. 184)*

És tan senzill com que, en portar a la motxilla i al cap tot el que et cal per sobreviure, / comences a prescindir de les coses que feies i pensaves perquè sí. (p. 184)

Si fem una cosa és perquè volem, i, / si no la fem, és perquè no. No hi ha excuses. (p. 183)

Sí, és fàcil deixar que els altres triïn la vida que has de viure. / És fàcil, sí... però també és profundament avorrit. (p. 184-185)

El dia que deixes de somniar, / és el dia que deixa de valer la pena viure. (p. 185)

b) Resposta oberta.

5.5

a) Per ser feliços, segons diu: «viure la felicitat, perquè per això som aquí».

b) Resposta oberta.

c) Resposta oberta.

5.6

a) Resposta aproximada, segons el criteri:

1	espirituals	algunes persones
2	altruistes	algunes persones
3	altruistes	força gent
4	altruistes	algunes persones
5	materialistes	molta gent
6	materialistes	molta gent

b) Resposta oberta.

c) Resposta oberta.

Què pensen els meus pares

5.7

Resposta oberta.

Agraïments

5.8

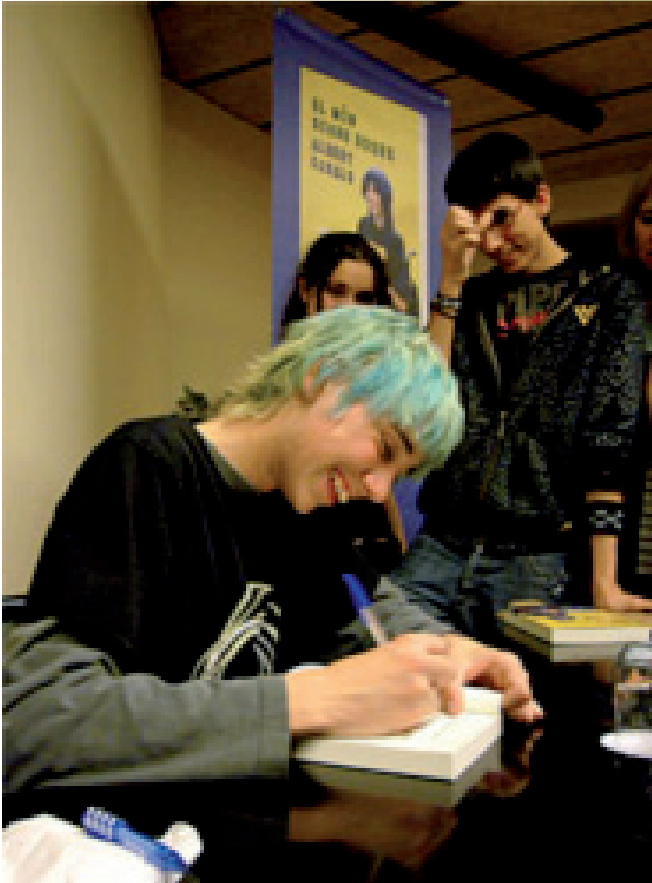
Resposta oberta.

5.9

Resposta oberta.

E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R

3

De tornada a casa

L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A *
E L G U S T P E R
L A L E C T U R A

1 El web de l'Albert Casals

1.1

- a) La fundació Step by Step, llibreries especialitzades en viatges i la versió web d'una famosa guia de viatges.
- b) És una fundació de recerca i de rehabilitació al servei dels afectats de lesions medul·lars. Té la seu a l'Hospitalet de Llobregat. L'Albert Casals n'és l'ambaixador.
- c) Es basa en la fisioteràpia com a recurs per corregir i potenciar les capacitats individuals després d'una lesió medul·lar i mantenir el cos en bona forma física.

El seu objectiu és oferir a les persones amb lesió medul·lar un tractament continuat que els permeti millorar la seva qualitat de vida al llarg del temps.

1.2

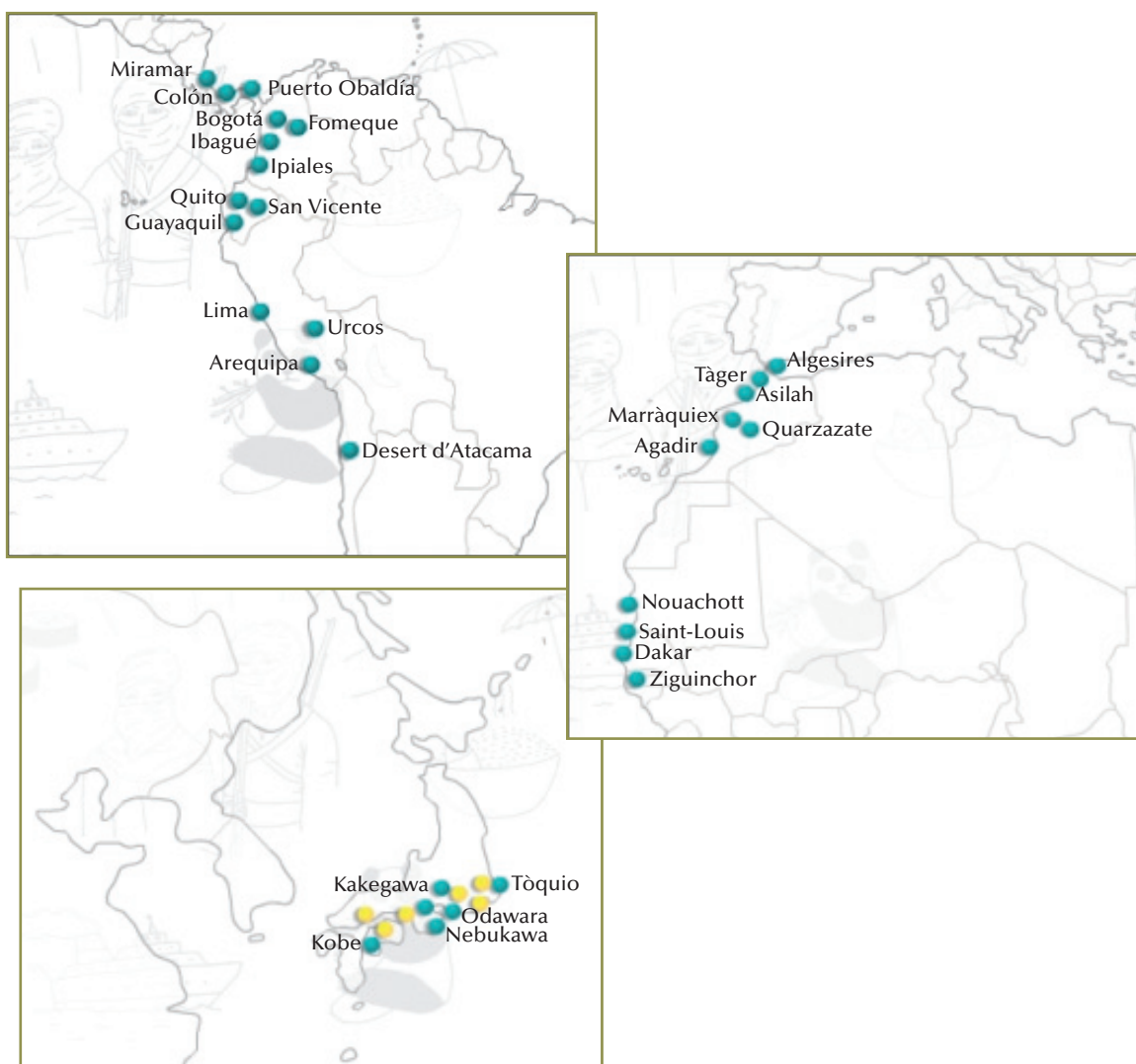
Resposta oberta.

2 El segon llibre de l'Albert Casals: *Sense fronteres*

2.1

Compartir les seves experiències, que no quedin únicament en el seu propi record.

2.2

3 Viatge jove

3.1 Informació essencial sobre InterRail:

Pot comprar l'InterRail qualsevol jove europeu (o resident a Europa des d'un mínim de 6 mesos).

La modalitat més llaminera és el *Global Pass*: aquest bitllet és vàlid durant 22 o 30 dies per als 30 països que conformen InterRail i per al trànsit marítim entre Itàlia i Grècia. Però no, en el propi país d'origen. Això vol dir que, per a començar a utilitzar-lo, serà necessari abonar un bitllet de tren (amb un 35% de descompte) des de la nostra localitat fins a la frontera. Per sort, nosaltres la tenim ben a prop.

El preu per a les persones de 12 a 25 anys (el *Youth Pass*, vàlid només per a viatges amb tren de 2a classe) és de 439 €. Però existeixen moltes altres modalitats flexibles (i més econòmiques) que es poden adaptar a viatges més modestos.

L'*InterRail Pass* és personal i no transferible: només pot ser utilitzat pel titular, per la qual cosa el revisor et pot demanar que mostris el teu document d'identitat. I si el perds o te'l roben... tururut viola.

Alguns trens poden tenir recàrrecs: trens amb reserva de seients obligatòria (TGV i similars), trens nocturns amb lliteres... I algunes taxes dels ferris entre Itàlia i Grècia.

3.2

- a) Càmping amb tenda de campanya.
- b) Hotel.
- c) Resposta oberta.

3.3

Resposta oberta.

Annexos

Viatge i literatura infantil i juvenil són termes molt propers: la forma més clàssica de l'aventura sempre és el viatge. Sigui un gran periple deutor de l'*Odissea*, com l'*Illa del tresor* o *El petit príncep*, com un de tan minúscul com *En Patufet*. I tota la sèrie dels viatges extraordinaris de Jules Verne. I quasi totes les rondalles. I bona part de la literatura fantàstica... Però si parlem de llibres de viatges autèntics, del subgènere de la literatura del jo que té en els llibres de Marco Polo, de Goethe, de Stendhal, de Stevenson... l'aval dels clàssics, trobar algun títol proper a la sensibilitat juvenil no és gens fàcil. Per això és una bona notícia que un joveníssim escriptor, Albert Casals, hagi aconseguit amb els seus dos llibres de viatges no només connectar amb un públic molt ampli que ha seguit amb entusiasme les seves aventures i la filosofia de vida que se'n desprèn, sinó que de forma instintiva ha col·locat la seva literatura en el centre mateix de la tradició de les narracions de viatges.

Com un pelegrí, com un artista adolescent en el seu *Grand Tour* pel sud d'Europa, els viatges de l'Albert Casals no són els d'un mer turista a la recerca de postals exòtiques per emportar-se a casa, i tampoc els d'un comprador d'experiències programades i dissenyades, sinó un autèntic desig de vida, de conèixer, d'experimentar, de deixar que les coses passin en el moment que arribin, de confondre's amb el paisatge humà... Un viatge d'instrucció que és un art en si mateix. I que té com a justificació principal allò que Montaigne exigia del viatger: que fos una manera de confrontar el propi cervell al dels altres. Són, doncs, uns viatges de transformació personal. I és precisament això el que l'impulsa a deixar-los per escrit. L'experiència del viatge estimula de per si el desig d'escriptura, però aquest desig es converteix en una autèntica necessitat quan el viatge és el vehicle d'un creixement interior viscut amb l'entusiasme d'una persona tan radicalment optimista i amb tantes ganes de felicitat com l'Albert Casals, que, com també passa als lectors voraçs amb els llibres que els atrapen —i com Montaigne deia que li passava quan viatjava— és capaç de sentir el terror que (el llibre o el viatge) acabi massa aviat.

Amb la seva cadira de rodes i els seus cabells blaus, l'Albert Casals comença el seu primer viatge en solitari als 16 anys. Com qualsevol jove europeu, el seu primer bitllet al món és l'InterRail. I el seu primer país no pot ser cap altre que Itàlia: l'objectiu clàssic de tots els joves viatgers europeus que, a partir del segle XVIII, culminen el seu procés educatiu amb el famós *Grand tour*. Per a aquests viatgers il·lustrats, Suïssa era l'indret on experimentar el sublim de la natura. I Itàlia, allà on es trobava la millor lliçó de la història i de l'art, de la bellesa i de la civilització del Mediterrani. A l'Albert Casals, no li interessa cap d'aquestes coses. Suïssa, la seva reglamentació i les seves muntanyes no tenen cap mena de cabuda en els seus projectes. Però Itàlia continua tenint alguna cosa d'aquell prestigi iniciàtic. El pas per Itàlia conferia als joves romàntics alemanys o britànics l'imprescindible caràcter d'homes de món. Avui, als joves usuaris de l'InterRail, el pas per Itàlia potser només els confereix les primeres lliçons d'una cosa molt llaminera, però en el fons molt limitada: el joc de la llibertat. Però, per a l'Albert Casals, el viatge a Itàlia és la revelació que l'autèntica llibertat no és un joc: que al món hi ha una quantitat il·limitada d'experiències per tastar i que, per tant, cal desprendre's dels límits que ens imposen —o que ens imposem— i que ens priven de gaudir-ne. De seguida, doncs, Itàlia es queda petita a una persona amb tanta fam de «deixar que passin coses» i salta a Grècia, país poblat d'illes on sentir-se en un món a part; on cal prendre la constant decisió que Ulisses ja va haver d'aprendre a resoldre: quedar-se en el lloc on has estat tan ben rebut o marxar allà on l'inconegut t'espera.

Una vegada fet aquest primer aprenentatge, l'Albert Casals fuig d'Europa. Massa semblant un país a l'altre, massa previsible el que passarà, massa control sobre el destí del viatger... Com un miner que abandona una mina esgotada, es proposa explorar territoris més prometedors. I comença pel que creu més diferent del terreny ja explorat: Tailàndia, Malàisia i Singapur. I, després, una altra vegada Europa. Però de seguida el Japó. I, en el segon llibre, Sud-amèrica, Àfrica i una altra vegada el Japó.

Ara ja, l'Albert Casals és un viatger expert, que es posa reptes cada vegada més complexos, com aquells corredors que sempre es proposen una distància més llarga, un desnivell més abrupte o un clima més extrem. El viatge es planteja sense diners (vint euros per sis mesos de viatge en el cas de Sud-amèrica) i a través d'uns països que qualsevol persona amb un mínim de prudència desaconsellaria —o directament prohibiria— a un jove de 18 anys en cadira de rodes (ciutats caòtiques i perilloses, deserts, selves, aiguamolls, malalties endèmiques...). Però el repte no és el rècord, fer allò que ningú més ha fet, sinó una ànsia desafortada de vida, de curiositat, d'experiència... de

món. I per a aquest viatger d'Esparreguera, que en el món hi hagi obstacles no és cap raó per quedar-se a casa. Els obstacles són per saltar-los i veure què s'amaga al darrere. Això inclou franquejar fronteres sense el visat corresponent, dormir en companyia de sense sostre, viatjar de polissó en camions, creuar la selva del Panamà sobre una llanxa de contrabandistes en plena tempesta tropical. I un nombre considerable d'altres «bogeries» que farien posar els pèls de punta a qualsevol progenitor.

Tant el primer com el segon llibre de l'Albert Casals inclouen uns interessants textos complementaris. «Com veig el món», en el primer, i «Felicisme i infelicisme», en el segon. Són uns intel·ligents assajos sobre la felicitat i la llibertat, construïts amb una desimboltura i una convicció personal que els emparenta estilísticament amb els elogis maragallians. I també, a aquestes alçades no caldria ni dir-ho, amb un vitalisme equivalent. La soca ideològica, però, cal buscar-la en Erich Fromm. *La por a la llibertat*, que tanta influència va tenir durant els anys seixanta i setanta, és el text de referència de la filosofia d'Albert Casals sobre la por a la felicitat. Una filosofia pràctica i practicada que interpel·la el lector. Com diu a *Sense fronteres*:

Evidentment, no és fàcil destruir els obstacles que nosaltres mateixos hem posat a la nostra llibertat. És probable que al llarg de la nostra vida haguem rebut milers d'influències que ens han intentat convèncer que certes coses són impossibles (com, per exemple, viatjar pel món sol, sense diners i en cadira de rodes?), que les coses funcionen d'una certa manera, que això o allò és massa perillós per ser considerat, que no sempre podem triar allò que volem, i que hi ha infinites decisions que no hem de prendre perquè tard o d'hora les lamentarem.

Però el que ens fa lliures és, precisament, que som capaços de combatre totes aquestes influències. El fet que, si realment ho volem, podem lluitar per descobrir quina és la nostra autèntica voluntat, allò que realment desitgem. I quan aconseguim crear els nostres propis desitjos, quan aconseguim ser nosaltres mateixos, i ningú altre, els que elegim el nostre futur... és aleshores quan som realment, veritablement, lliures. (p. 177)

El viatger, amb la ploma a la mà (si és que aquest noi de l'època digital utilitza ploma i paper) es converteix, doncs, no només en un hàbil narrador de les seves peripècies, sinó que demostra un grau de maduresa reflexiva molt important. Ser feliç i ser lliure per a ell són termes absolutament complementaris. I el viatge és la manera perfecta de conjugar-los simultàniament, desafiant els límits, les fronteres, les barreres de tota mena. La seva manera de convertir els seus desitjos en accions. Si heu vist alguna de les entrevistes que li han fet a la televisió, haureu vist que l'Albert Casals és una persona que irradia un esperit positiu en estat pur. Sobre una cadira de rodes ballarina, amb els seus cabells estrofolaris, el seu somriure rialler i la seva mirada intensa i excitada (maragalliana, potser en podríem dir), es converteix per als telespectadors en una lliçió autèntica de vida. Però, per als lectors, la lliçió més ben dictada és la de la generositat reflexiva d'aquestes últimes pàgines amb què complementa els seus dos llibres.

«On deu ser ara l'Albert Casals?» ens preguntem els seus lectors. «Ja ha tornat del seu viatge a la Xina en autoestop?» «Quins projectes bullen ara en el seu cervell?» No sabem si els dos llibres que ha publicat fins ara són el preludi d'alguna cosa més. El que és segur, però, és que, malgrat la seva joventut (i que no era ben jove Byron quan va començar a escriure!), l'Albert Casals ha demostrat talent com a escriptor. En aquests moments en què molts viatgers canalitzen la seva necessitat d'escriptura en un bloc o fins i tot a través de la brevetat d'unes piulades al *twitter*, ha estat una molt bona notícia la revitalització d'un gènere amb tanta història i tanta potència com són els llibres de viatge. I, encara més, que hagi estat de mans d'un autor tan jove, tan desacomplexat com per saber prescindir de les descripcions, incloure l'humor, barrejar fragments de dietari o de missatges electrònics... Però, a la vegada, tan sensible com per connectar amb les claus del gènere i oferir al lector alguna cosa més que anècdotes: vida i pensament.

Heus aquí les principals qüestions que hom es planteja quan considera l'aspecte humà de la llibertat, l'anhel de submissió i el desig de poder. ¿Què és la llibertat des del punt de vista de l'experiència humana? El desig de llibertat ¿és quelcom inherent a la naturalesa humana? ¿És una experiència única, sense relació amb el tipus de cultura en el qual viu una persona, o varia en funció del grau d'individualisme assolit dins cada societat particular? La llibertat, ¿és únicament l'absència de pressions externes o és també la *presència* d'alguna cosa? Si és així, de quina cosa? ¿Quins són els factors socials i econòmics que, dins una societat determinada, creen l'afany de llibertat? ¿Pot esdevenir la llibertat una càrrega massa pesada per a l'home, quelcom que intenta de defugir? ¿Per què, doncs, s'esdevé que la llibertat sigui per a molts un objectiu anhelat i per a d'altres una amenaça?

¿No existeix també, potser, al costat d'un desig innat de llibertat, una tendència instintiva a la submissió? Si no és així, ¿com podem explicar l'atracció que actualment senten tants d'homes per la submissió a un cap? ¿La submissió, ho és sempre a una autoritat visible, o bé existeix també una submissió a uns poders interioritzats, com ara el deure o la consciència, a uns impulsos pregons o a uns poders anònims, com l'opinió pública? ¿Existeix una satisfacció oculta en l'acte de la submissió? ¿Quina és la seva essència? (p. 13-14)

[...]

Ens vanem de no estar sotmesos a cap autoritat externa, d'ésser lliures d'expressar els nostres pensaments i els nostres sentiments, i considerem com un fet obvi que aquesta llibertat garanteix d'una manera gairebé automàtica la nostra individualitat. Però el dret d'expressar els nostres pensaments només té un sentit si som capaços de tenir pensaments propis. L'alliberament de les autoritats externes només és un guany definitiu si les condicions psicològiques internes ens permeten d'establir la nostra individualitat. ¿Hem realitzat aquest objectiu o, si més no, ens hi apropem? [...]

És important d'examinar de quina manera la nostra civilització fomenta aquesta tendència al conformisme, malgrat que només tenim espai per a alguns exemples aclaridors. L'eliminació dels sentiments espontanis i, per consegüent, del desenvolupament de la genuïna personalitat, comença molt aviat, sense cap mena de dubte amb la primera educació de l'infant. (p. 217-218)

[...]

En la nostra societat les emocions són generalment reprimides. Malgrat que no hi ha dubte que un pensament creador –com qualsevol altra activitat creadora– està inseparablement lligat a l'emoció, ha esdevingut un ideal de pensar i de viure sense emocions. Ésser emotiu ha esdevingut sinònim d'ésser anormal i desequilibrat. A través de l'acceptació d'aquest model, l'individu s'ha afeblit progressivament. (p. 221)

[...]

La força suprema de l'individu és basada en el màxim d'integració de la seva personalitat i això equival al màxim de transparència per a ell mateix. «Coneix-te a tu mateix» és un dels lemes fonamentals de la força i la felicitat humanes. (p. 225)

[...]

L'home actual viu amb la il·lusió que sap el que vol, mentre que, de fet, vol el que hom espera que voldrà. Per tal d'acceptar això, cal comprendre que saber el que hom realment vol no és relativament fàcil, com creu la majoria de la gent, sinó un dels problemes més difícils que ha de resoldre l'ésser humà. És una tasca que tots temptem frenèticament de defugir acceptant objectius prefabricats com si fossin nostres. A l'home actual... l'espardoix terriblement de prendre el risc i la responsabilitat de fixar-se ell mateix els seus propis objectius.

3 Bertrand Russell. *La conquesta de la felicitat*¹

És ben clar que les causes psicològiques de la infelicitat són moltes i variades. Però totes tenen alguna cosa en comú. La típica persona infeliç és la que, després d'haver-se vist privada de jove d'alguna satisfacció normal, ha arribat a valorar aquesta satisfacció més que cap altra i, per tant, ha encarrilat la seva vida en una única direcció; ha atorgat una importància excessiva als èxits i no n'ha atorgat cap a les activitats que s'hi relacionen. Existeix, tanmateix, una complicació addicional molt freqüent en els nostres dies. Un home es pot sentir tan absolutament frustrat que no busca cap mena de satisfacció: tan sols distracció i oblit. Llavors es converteix, llavors, en un «devot» del plaer. És a dir, pretén fer suportable la vida tornant-se menys viu. L'embriaguesa, per exemple, és un suïcidi temporal, la felicitat que aporta és purament negativa, un cessament momentani de la infelicitat. El narcisista i el megalòman creuen que la felicitat és possible, encara que poden adoptar mitjans erronis per aconseguir-la, però l'home que cerca la intoxicació, en la forma que sigui, ha renunciat a tota esperança, exceptuant la de l'oblit. L'home feliç és el que viu objectivament, el que és lliure en els seus afectes i té interessos amplis, el que s'assegura la felicitat per mitjà d'aquests interessos i afectes que, al seu torn, el converteixen a ell en l'objecte de l'interès i l'afecte de molts d'altres. Que els altres t'estimin és una causa important de felicitat [...]

Un home així se sent ciutadà del món i gaudeix lliurement de l'espectacle que li ofereix i de les alegries que li brinda, sense por a la idea de la mort perquè en realitat no se sent separat dels que vindran darrere seu. És en aquesta unió profunda i instintiva amb el corrent de la vida on rau la més gran felicitat.

¹ Traducció al català de Lluís Serrasolsas.

